

Sundhedsstyrelsen

E-mail: dimensionering@sst.dk

17. april 2024

Danske Tandplejere
Rosenborggade 1a
1130 København K

T: 8230 3540
E: info@dansktp.dk

www.dansketandplejere.dk

Danske Tandplejeres hørings svar i forbindelse med dimensionering af tandfaglige uddannelser

Danske Tandplejere takker for muligheden for at afgive hørings svar.

Det bemærkes, at Danske Tandplejere har udarbejdet en mindretalsudtalelse til "Tandplejeprognosen 2023-2045", da prognosen, efter vores opfattelse, er mangelfuld og ikke bidrager til at "understøtte, at der uddannes tilstrækkeligt personale" i fremtiden, som ellers var opdraget, jf. "Kommissorium for tandplejens Prognose- og Dimensioneringsudvalg". Mindretalsudtalelsen er vedlagt dette hørings svar, og vi ønsker denne offentliggjort på høringsportalen sammen med vores hørings svar.

Danske Tandplejere finder det i øvrigt beklageligt, at "Udkast til kapitel om udviklingen i tand- og mundsygdomme i befolkningen" ikke er offentliggjort sammen med tandplejeprognosen, da den positive udvikling i borgernes mund- og tandsundhed er helt afgørende for anbefalingerne om kandidatproduktionen af de tandfaglige uddannelser. Danske Tandplejere ønsker, at kapitlet offentliggøres sammen med dette hørings svar.

Udbud, efterspørgsel og dimensionering - tandlæger

Spørgsmål 1: Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter tandlæger?

Udbuddet af tandlæger er for stort, når det sammenholdes med efterspørgslen efter, og behovet for, tandlæger nu og i fremtiden.

Udviklingen i borgernes mund- og tandsundhed medfører reduceret behov for tandlægefaglige kompetencer

Der er en skæv balance mellem udbuddet af tandlæger og det sundhedsniveau og det behandlingsbehov, der er i befolkningen, jf. bl.a. kapitlet "Udviklingen i tand- og mundsygdomme i befolkningen", som blev udsendt til Prognose- og Dimensioneringsudvalget forud for mødet den 21. september 2023 og er vedlagt dette hørings svar. Den nuværende organisering af tandplejen - med over dobbelt så mange tandlæger som tandplejere - er forældet og tager udgangspunkt i et andet sygdomsbillede i befolkningen, end det vi ser i dag og forventer at se i fremtiden. Tandsundheden i Danmark er markant forbedret i løbet af de sidste årtier. Langt flere borgere bevarer deres egne tænder, og der er et stort fald i behovet for fyldningsterapi- og reparation i befolkningen. I "Udkast til kapitel om udvikling i tand- og mundsygdomme i befolkningen", jf. vedlagte, står blandt andet:

"Behovet for operativ kariesterapi forventes generelt faldende dels som følge af forbedret tandsundhed, men også pga. nye metoder med non-operativ kariesbehandling (lakering og fluoridbehandling). Med henblik på at fastholde det lave niveau af kariessygdom blandt børn og unge generelt samt mindste udvikling af karies blandt udsatte børn og unge vil opgaver[ne] sundhedsfremme og forebyggelse være vedvarende.

Der forventes en fortsat gradvis reduktion af kariesforekomsten blandt yngre voksne (18-44 år) og midaldrende voksne (45-64 år). En del af kariesforekomsten i form af tidlige kariesangreb antages at kunne behandles non-operativt, hvilket indebærer, at opgaver med sundhedsfremme og forebyggelse vil være vedvarende. Behov for operativ kariesbehandling og følger heraf, inkluderende fyldningsterapi, rodbehandlinger samt indlæg og kroner blandt yngre, midaldrende voksne, må forventes gradvist reduceret”.

Den positive udvikling i borgernes mund- og tandsundhed peger på, at der er flere tandlæger til rådighed for arbejdsmarkedet i dag, end befolkningens tandsundhed og det faldende behandlingsbehov tilsiger. Det understøttes af forskning, som professor, tandlæge, ph. d, dr.odont. ved Aarhus Universitet, Vibeke Bælum, står bag, og som blev præsenteret for Sundhedsstyrelsens Udvalg for Tandsundhed i september 2021, hvor Vibeke Bælum blandt andet konkluderer, at en ”Stærkt øgende andel af befolkningen [er] uden behov for andet end simpel, forebyggende eller sygdoms-kontrollerende behandling – denne er i alt væsentlig non-operativ”.

Efterlevelse af LEON-princippet indebærer reduceret behov for tandlægefaglige kompetencer

En analyse af konkurrenceforhold på markedet for tandpleje, som er blevet udarbejdet til Folketinget forud for de kommende forhandlinger om voksentandplejen, viser, at tandplejerne kan udføre en stor del af det arbejde, som tandlægerne udfører i dag, senest bekræftet af tidligere sundhedsminister Magnus Heunicke i et alm. del. svar den 20. september 2022¹. Ca. 80 procent af tilskudsudelserne er fællesudelser for de to faggrupper, som derfor potentielt kan udføres selvstændigt af tandplejere².

I en situation, hvor der er et overudbud af tandlæger, kan man være bekymret for, at tandlæger ansættes i stillinger, som kan varetages af tandplejere. Det ser vi desværre allerede flere steder i dag. En sådan udvikling er i direkte modstrid mod LEON-princippet og en fordyrende løsning for arbejdsgiverne, både i privat og offentligt regi.

Spørgsmål 2: Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter tandlæger, som de kommende anbefalinger skal tage højde for?

Tandlæger er specialister og har en lang videregående uddannelse. Som andre akademikere samler de sig helst i og omkring de store universitetsbyer, hvor de finder de faglige miljøer, som de har oplevet under uddannelsen og ønsker at befinde sig i, når de efter endt uddannelse kommer i beskæftigelse for at opretholde det specialistniveau, de agerer ud fra. Samtidig bosætter de sig og stifter familie i de samme koncentrerede områder, og det er kendt også fra andre sundhedsfaglige områder, at det dermed er svært at få dækket hele landet med specialister, hvis det er det, der er ønsket. I stedet bør man dog følge LEON-princippet og bringe andre faggrupper i spil som løsning, så borgere i hele landet får adgang til sundhedstilbud ved en autoriseret tandfaglig.

Spørgsmål 3: Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter tandlæger de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 1 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?

Udbuddet af tandlæger forventes at stige med 7,4 procent i perioden 2023-2045, hvilket medfører, at ratioen på 79,5 tandlæger pr. 100.000 indbyggere, som var gældende i 2023, fastholdes, jf. Tandplejeprognosen 2023-2045.

Det er efter Danske Tandplejeres vurdering dybt uhensigtsmæssigt, at udbuddet af tandlæger stiger, da efterspørgslen efter tandlæger i fremtiden forventes at falde. Det er veldokumenteret, at der er sket markante forbedringer af tandsundheden i Danmark, og det medfører, at der er et langt mindre behov for tandlægebehandling i befolkningen, end der har været tidligere.

¹ [SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 894: SUU alm. del - svar på spm. 894 \(D2376802\).docx \(ft.dk\)](#)

² [SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1298 : Bilag 18 - Udkast til delleverance C om konkurrenceforhold mv. \(ft.dk\)](#)

Efterspørgslen efter tandlæger i det kommende år forventes på den baggrund at være langt mindre end det forventede udbud.

Spørgsmål 4: Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for tandlæger i fremtiden?

Befolkningens tandsundhed, som er væsentligt forbedret over de seneste 50 år, viser, at behovet for tandlæger ikke er som tidligere, hvorfor udbuddet tilsvarende bør falde. Hvis forventningen fortsat er forbedring af tandsundheden, og hvis man moderniserer tandplejen med blik for LEON-princippet, forventes behovet for tandlæger i fremtiden at falde. Udviklingen inden for teknologiske løsninger på tandområdet må yderligere forventes at reducere behovet for tandlæger i fremtiden.

Spørgsmål 5: Uddannelses- og Forskningsministeriet vurderer, at der fremadrettet vil blive uddannet omkring 154 tandlæger årligt, jf. Bilag 1 i Tandplejeprognose 2023-2045. Hvor mange tandlæger anbefaler I bør uddannes fremadrettet årligt, og med hvilken begrundelse?

Danske Tandplejere har, både skriftligt og mundtligt, gjort Sundhedsstyrelsen opmærksom på, at dette spørgsmål er faktisk forkert. Der uddannes *ikke* 154 tandlæger årligt, som det fremgår af spørgsmål 5. I årene 2023-2027 uddannes 146-153 tandlæger, mens der i årene 2028-2031 uddannes 173-181 tandlæger, jf. Tandplejeprognosen 2023-2045, bilag 1.

Danske Tandplejere gør i øvrigt opmærksom på, at kandidatuddannelsen i Odontologi i årene 2026, 2027 og 2028 er dimensioneret til 183, og i 2029 er dimensioneret til 172 (og dermed langt højere end de 154, der er angivet i spørgsmålet), jf. Tandplejeprognosen 2023-2045, bilag 1.

Danske Tandplejere finder det yderste beklageligt, at Sundhedsstyrelsen ikke har rettet fejlen og sendt et revideret spørgsmål ud til høringsparterne, da Sundhedsstyrelsen blev opmærksom på, at de har angivet fejlagtige oplysninger i spørgsmålet, som kan påvirke de svar, som høringsparterne giver.

Danske Tandplejere undrer sig i øvrigt over, at der ikke tages udgangspunkt i dimensioneringen til bacheloruddannelsen i Odontologi, da det vil give et mere retvisende billede og et bedre sammenligningsgrundlag med de øvrige tandfaglige uddannelser.

Udbuddet af tandlæger er for stort

Det er u hensigtsmæssigt, at uddannelsen til tandlæge er højere dimensioneret end tandplejeruddannelsen. Bacheloruddannelsen i Odontologi er dimensioneret til 230 i årene 2023-2026 og dermed er dimensioneret væsentlig højere end tandplejeruddannelsen, som siden 2008 har været dimensioneret til 151.

Tandlæger er uddannede til at foretage de specialiserede behandlinger, mens tandplejere kan udføre de generelle, non-operative, forebyggende og sygdoms-kontrollerende behandlinger, som fylder hovedparten af opgaverne i den kommunale tandpleje såvel som i voksentandplejen, jf. førnævnte forskning fra Vibeke Bælum. Med den forbedrede tandsundhed i befolkningen er det mest hensigtsmæssigt, at sundhedsfremme, forebyggelse og sygdomskontrol er omdrejningspunktet, så borgernes positive sundhedsudvikling understøttes og fortsættes. Det indebærer, at tandplejernes kompetencer sættes langt mere i spil, end tilfældet er i dag.

Det er Danske Tandplejeres vurdering, at der i basaltandplejen bør være 1 tandlæge for hver 4 tandplejere på arbejdsmarkedet, jf. tidligere omtalte analyse af konkurrenceforhold på markedet for tandpleje³, og det bør afspejles i dimensioneringen af uddannelserne.

³ [SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1298 : Bilag 18 - Udkast til delleverance C om konkurrenceforhold mv. \(ft.dk\)](#)

Udbud, efterspørgsel og dimensionering – specialtandlæger i ortodonti

Spørgsmål 1: Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti?

Fordelingen opleves skæv, da en større andel af specialtandlæger har valgt at tage beskæftigelse i den private sektor frem for i den offentlige, som ellers tidligere var normalen. Det giver nogle steder en mangel på specialtandlæger i den kommunale tandpleje. Dertil kommer, at tandplejernes kompetencer inden for ortodonti mange steder ikke benyttes fuldt ud, gør, at mange kommuner oplever mangel på personale til at håndtere behovet for ortodontisk behandling af børn og unge.

Spørgsmål 2: Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?

Danske Tandplejere har ingen bemærkninger.

Spørgsmål 3: Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter specialtandlæger i ortodonti de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grund-scenariet i Figur 2 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?

Der forventes en større efterspørgsel på det private marked pga. den stigende efterspørgsel efter bl.a. aligners, som er et nyere fænomen på det tandfaglige område. Hvornår det marked er mættet, det er ikke til at give en vurdering af. Samtidig må man se på evt. fortsat mangel i den kommunale tandpleje samt om, hvorvidt ressourcer udnyttes korrekt og til fulde.

Spørgsmål 4: Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for specialtandlæger i ortodonti?

Den voksne befolknings ønske om og efterspørgsel på tandretning ved brug af aligners kan fortsat få en afgørende indflydelse.

Tidligere tiders løsning med at øge optaget på tandlægeuddannelsen for at få flere til at vælge at læse videre til specialtandlæge har vist sig forfejlet. Et øget optag er generelt er ikke løsningen. Flere specialtandlægeuddannelsespladser kan være en vej frem i kombination med en målrettet oplysningskampagne, som skal få flere til at vælge specialtandlægevejen.

Spørgsmål 5: Hvilken uddannelseskapacitet anbefaler I for perioden 2025-2029, og med hvilken begrundelse?

Danske Tandplejere har ingen bemærkninger.

Udbud, efterspørgsel og dimensionering - specialtandlæger i tand-, mund- og kæbekirurgi

Danske Tandplejere har ingen bemærkninger.

Udbud, efterspørgsel og dimensionering - tandplejere

Spørgsmål 1: Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter tandplejere?

Den nuværende balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter tandplejere er katastrofal skæv.

Dette afspejles for det første i den forgæves rekrutteringsrate for tandplejere, for det andet i arbejdsledigheden blandt tandplejere og for det tredje i udviklingen i dimittenders overgang til arbejdsmarkedet.

1. Forgæves rekrutteringsrate for tandplejere

For tandplejere er der aktuelt en forgæves rekrutteringsrate på 43 procent og en forgæves rekrutteringsrate uden substitution for tandplejere på 39 procent, jf. STARs rekrutteringssurvey⁴.

Man skal lede langt efter faggrupper, hvor vi ser en tilsvarende rekrutteringskrise. Som det fremgår af tabel 1 nedenfor, så er den forgæves rekrutteringsrate langt højere for tandplejere end andre tandfaglige grupper og andre sundhedsprofessioner generelt.

Alt for ofte er det altså ikke muligt for den kommunale tandpleje eller private tandklinikker at få besat ledige tandplejerstillinger. Med en så stor mangel på tandplejere, kan det undre, at der ikke har været ændret på dimensioneringen af tandplejeruddannelsen siden 2008, som derfor fortsat kun dimensioneret til 151 pladser. Dette også set i lyset af, at der er langt flere, der søger ind på tandplejerstudiet hvert år, end der er uddannelsespladser. Senest i 2023 var der 1.203 unge, der søgte ind på tandplejerstudiet, og i 2024 er der alene i kvote 2 over 900 ansøgninger til tandplejerstudiet.

Tabel 1: Virksomhedernes forgæves rekrutteringer (marts 2024)

		Hele landet
		Forgæves rekrutteringsrate (FRR)
Akademisk arbejde	(2261.1) Tandlæge	0,26
Sundhed, omsorg og personlig pleje	(2221.2) Sygeplejerske	0,19
	(2221.99) Sundhedsplejerske	0,09
	(3251.1) Tandklinikassistent	0,29
	(3251.2) Tandplejer	0,43
	(5321.1) Social- og sundhedsassistent	0,21
	(5322.1) Social- og sundhedshjælper	0,15

Kilde: STARs rekrutteringssurvey⁵

Anm.: Data beregnes p.ba. svar fra STARs rekrutteringssurvey, hvor kontaktpersoner i virksomheders jobopslag bliver spurgt til om deres forsøg på at rekruttere har været succesfulde eller forgæves.

2. Ledighed blandt tandplejere

Samtidig er arbejdsledigheden blandt tandplejerne lav og stadig faldende. Når man ser på de 2294 tandplejere, som er medlem af den faglige a-kasse FTFa⁶, er der aktuelt en ledighedsprocent på 1,1 pct. og

⁴ <https://jobindsats.dk/databank/arbejdsmarked/status-pa-arbejdsmarkedet/virksomhedernes-behov-for-arbejdskraft/virksomhedernes-forgaeves-rekrutteringer/>

⁵ <https://jobindsats.dk/databank/arbejdsmarked/status-pa-arbejdsmarkedet/virksomhedernes-behov-for-arbejdskraft/virksomhedernes-forgaeves-rekrutteringer/>

⁶ Danske Tandplejere henviser til, at denne statistik alene omfatter personer, som orienterer sig mod tandplejens arbejdsmarked, hvorimod ledighedsopgørelser fra bl.a. Danmarks Statistik, som opgør ledighed for personer med autorisation som tandplejere også omfatter ledigheden for personer, der ikke arbejder inden for eller orienterer sig mod tandplejens arbejdsmarked. Det er her væsentligt at der er ca. 20 pct. af personerne med autorisation som tandplejer som i de sidste 7 år ikke har arbejdet inden for tandplejens

tendensen har siden 2021 været et fald i ledigheden. Samtidig bør det nævnes, at ledigheden (undtaget perioderne omkring dimission) siden 2021 på intet tidspunkt har været over 1,9 pct.⁷

3. Udviklingen i dimittenders overgang til arbejdsmarkedet

Udviklingen i forhold til dimittender fra tandplejerstudiets overgang til arbejdsmarkedet viser, at udviklingen for dimittender fra tandplejerstudiet fra 2015 og frem er kendetegnet ved:

- Faldende dimittendledighed i 4.-7. kvartal efter dimission. Dimittendledigheden i 4.-7. kvartal blandt tandplejerdimittenderne er faldet markant fra 8,4 % for dimittender fra 2015 til 3,46 % for dimittender fra 2021, jf. tabel 2 nedenfor. I hele perioden er tandplejernes gennemsnitlige dimittendledighed lavere end den er for dimittender fra videregående uddannelser generelt.
- Hurtigere overgang til job. I 2015 var der i gennemsnit 5,4 måneder fra dimission til første job, mens dimittenderne fra 2022 var 2,3 måneder til første job, jf. tabel 2 nedenfor.

Der har siden 2015 således været en mindre stigning i antal årlige dimittender, samtidig med, at dimittenderne hurtigere kommer i job, og i mindre omfang er berørt af ledighed. Arbejdsmarkedet har således været i stand til at "optage" et større antal dimittender hurtigere end tidligere, hvilket indikerer høj efterspørgsel efter tandplejerne, og at arbejdsmarkedet for tandplejere langt fra er mættet.

Tabel 2: Dimittendledighed for tandplejere

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal optagne i alt (tilgang 1. oktober)	149	148	147	148	149	152	156	150	151
Antal fuldførte	109	119	108	120	122	128	125	129	122
Ledighedsgrad 4.-7.	8,40%	8,60%	9,40%	8,30%	9,31%	3,77%	3,46%		
Antal måneder til første job	5,4	3,3	2,9	3,4	2,6	2,5	2,3	2,3	
Dimensionering	151	151	151	148	151	151	151	151	151
Ledighedsgrad 4.-7., alle videregående dimittender	10,4%	10,5%	10,2%	10,7%	12,5%	9,2 %	6,50%		

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet pba. Danmarks Statistik

4. Stort potentiale for tandplejere i øvrige sektorer

Den markante mangel på tandplejere betyder samtidig, at bl.a. hospitalsområdet, som tandplejernes kompetencer kan gøre et væsentligt bidrag til⁸, har vanskeligt ved at tiltrække tandplejere. Udbuddet er ikke til, at dette arbejdsmarked kan dækkes, og derfor mangler mange sygehuse og regionale specialtandplejetilbud tandplejere til mundpleje blandt patienter, indlagte, borgere m.fl. Det samme gælder på plejehjem, bosteder og andre offentlige institutioner, hvor tandplejerne kan gøre en positiv forskel for borgernes tandsundhed.

Samlet set peger disse forhold på, at arbejdsmarkedet er i massiv mangel på tandplejere. Problemet er uløst, og hvis ikke optaget på uddannelsen øges snarest muligt, så vil problemet vokse sig endnu større.

arbejdsområde - men disse 20 pct.'s ledighed vil (til trods for at det er misvisende) indgå i de omtalte DST-statistikkers opgørelser af 'ledighed blandt tandplejere'. Der er aktuelt ca. 2294 tandplejer-medlemmer af FTFa.

⁷ FTFa's medlemsstatistik – vælg "Danske Tandplejere"

⁸ Jf. bl.a. [Guideline National klinisk retningslinje for perioperativ mundhygiejne til forebyggelse af postoperative infektioner \(magicapp.org\)](https://magicapp.org)

Spørgsmål 2: Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i udbuddet af og efterspørgslen efter tandplejere, som de kommende anbefalinger skal tage højde for?

Underudbuddet af tandplejere og den markante efterspørgsel efter tandplejere kan føre til, at arbejdspladser i de større byer rekrutterer en meget stor del af de uddannede tandplejere, hvilket også underbygges af figur 13 i tandplejeprognosen 2023-2045.

Offentlige og private arbejdsgiverne over hele landet efterspørger og mangler tandplejere. Særligt efter udvidelsen af den kommunale tandpleje til også at omfatte de 18-21-årige. Mange tandplejerstillinger besættes af andre tandfaglige grupper, når der ikke er tandplejere at rekruttere - ofte med en øget udgift til følge.

Spørgsmål 3: Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter tandplejere de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. grundscenariet i Figur 4 i Bilag B? Med hvilken begrundelse?

Det er Danske Tandplejeres klare vurdering, at efterspørgslen efter tandplejere, også i de kommende år, vil være langt større end udbuddet af tandplejere.

Udbuddet af tandplejere i Figur 4 (bilag B) afspejler IKKE det reelle udbud af tandplejere

Danske Tandplejere vil indledningsvist gøre opmærksom på, at det forventede udbud af tandplejere, som fremgår af Figur 4 i Bilag B ikke er retvisende. Som Danske Tandplejere har gjort opmærksom på gentagne gange i regi af Prognose- og Dimensioneringsudvalget, såvel mundtligt som skriftligt, så bliver den eksisterende population af tandplejere, der fremgår af Figur 4, bilag B, væsentligt overestimeret. Derfor er det reelle udbud af tandplejere væsentlig under det, der præsenteres i figuren og prognosen som helhed.

Det er - på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, Pensionskassen PFA og Bevægelsesregistret - Danske Tandplejeres estimat, at det aktuelle, reelle udbud af tandplejere er 2.275 erhvervsaktive tandplejere. Populationen i prognosens grundscenarie omfatter således omtrent 500 personer, som reelt ikke er tilgængelige for tandplejens arbejdsområde, men disse betragtes i prognoserapporten og fremskrivningerne yderst uhensigtsmæssigt som en del af udbuddet. Det er bl.a. personer, som inden for (mindst) de seneste 7 år, ikke har været erhvervsaktive inden for tandplejeb Branchen. Det giver en meget problematisk og fejlagtig beskrivelse af udbuddet af tandplejere til arbejdsmarkedet – aktuelt og fremadrettet – at disse personer omfattes i prognosens udgangspopulation.

Stor efterspørgsel efter tandplejernes kompetencer

Som tidligere beskrevet har der i en lang årrække været stor mangel på tandplejere, både offentligt og privat.

Der er ikke tegn på, at den udvikling, der har kendetegnet de sidste 5-10 års efterspørgsel efter tandplejere, skulle være aftagende. Når der samtidig endnu ikke er ansats til, at der leveres et øget udbud (givet at den gældende dimensionering fastholdes), vil det kun forstærke tendensen til høj efterspørgsel efter tandplejere og en massiv ubalance mellem efterspørgsel og udbud.

Forventningen om øget efterspørgsel efter tandplejere i de kommende år skal også ses i lyset af, at der er kommet et stigende antal 'kæder' i privat praksis. På det private arbejdsmarked er der i klinik kæderne stor efterspørgsel efter tandplejere, og i takt med en stigning i antallet af kædeklinikker, kan der således forventes en yderligere øget efterspørgsel efter tandplejere. Denne forventning underbygges af ORIS Tandlægerne, der i rapporten 'Dansk Tandsundhed 2030'⁹, forventer, at "tandplejere i fremtiden kan løse flere opgaver i den samlede tandpleje og dette vil øge behovet for tandplejere". De anbefaler på den baggrund, at der "årligt uddannes dobbelt så mange tandplejere (fra ca. 110** til +220)"¹⁰.

⁹ Oris Tandlægerne (2019): Dansk Tandsundhed 2030 ([SUU Alm.del - Bilag 139: Dansk Tandsundhed 2030 \(ft.dk\)](#))

¹⁰ Oris Tandlægerne (2019): Dansk Tandsundhed 2030 ([SUU Alm.del - Bilag 139: Dansk Tandsundhed 2030 \(ft.dk\)](#))

Spørgsmål 4: Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for tandplejere?

Der er i seneste lægeprognose fra 2022 "Lægeprognose 2021-2045" beskrevet en lang række faktorer, der har indflydelse på efterspørgslen efter, og behovet for, læger og speciallæger¹¹. De samme faktorer gør sig gældende for tandområdet, og vi har nedenfor valgt nogle centrale parametre, der må forventes at få indflydelse på behovet for tandplejere nu og i fremtiden.

Ændring i sygdomsmønstre og reduceret behandlingsbehov

Som beskrevet tidligere, og som det fremgår af vedlagte bilag "Udkast til kapitel om udviklingen i tand- og mundsygdomme i befolkningen", er danskernes tandsundhed markant forbedret i løbet af de sidste årtier, og det kalder på andre tandfaglige kompetencer. Som Vibeke Bælums omfattende forskning viser, så er behovet for tandlægebehandling drastisk faldende, hvorimod behovet for tandplejernes kompetencer er stigende. Det skyldes, at hovedparten af befolkningen har brug for "simpel, forebyggende eller sygdomskontrollerende behandling – denne er i alt væsentlig non-operativ", jf. oplæg fra Vibeke Bælum til Sundhedsstyrelsens udvalg for tandsundhed den 20. september 2021. Det bliver også konkluderet i førnævnte rapport 'Dansk Tandsundhed 2030', hvor forventningen er, "at tandplejere i fremtiden kan løse flere opgaver i den samlede tandpleje og dette vil øge behovet for tandplejere". Sundhedsfremme og forebyggelse kan løse meget i forhold til den enkelte borger og dennes behov. Dertil kan mange sygdomme i mund og tænder forebygges, ligesom udviklet sygdom kan holdes i kontrol. Den tilgang er tandplejernes tilgang til patienter/borgere, og med den forbedrede tandsundhed i befolkning, vi ser i dag, er det oplagt, at tandplejernes kompetencer sættes mere i spil for at fortsætte og understøtte borgernes sundhedsudvikling.

Strukturændringer i sundhedsvæsenet

Som beskrevet tidligere viser en analyse af konkurrenceforhold på tandplejemarkedet, at 80 procent af de ydelser på tandområdet, der gives tilskud til, er fællesydelser mellem tandlæger og tandplejere – og som dermed selvstændigt kan udføres af tandplejere. Idet tandplejerne har selvstændig autorisation til at varetage 80 pct. af de ydelser, det offentlige yder tilskud til, er der således et massivt potentiale i at lade denne faggruppe varetage en væsentligt større del af opgaverne i både offentlig og privat praksis, så vi bruger de tandfaglige ressourcer i overensstemmelse med LEON-princippet. Det indebærer, at der bør uddannes langt flere tandplejere (som er både billigere at uddanne og ansætte end tandlæger) til at udføre den sundhedsfremmende, forebyggende og behandlende tandpleje, som de er uddannede og kvalificerede til.

Det er samlet set Danske Tandplejeres vurdering, at ovenstående faktorer vil øge behovet for tandplejere i fremtiden.

Spørgsmål 5: Uddannelses- og Forskningsministeriet vurderer, at der fremadrettet vil blive uddannet 150 tandplejere årligt, jf. Bilag 1 i Tandplejeprognose 2023-2045. Hvor mange tandplejere anbefaler I bør uddannes fremadrettet årligt, og med hvilken begrundelse?

Danske Tandplejere har, både skriftligt og mundtligt, gjort Sundhedsstyrelsen opmærksom på, at der ikke uddannes 150 tandplejere årligt. I årene 2023 og frem uddannes kun mellem 117-120 tandplejere årligt, jf. Tandplejeprognosen 2023-2045, bilag 1.

Det er yderst beklageligt, at Sundhedsstyrelsen ikke har rettet fejlen, da de blev gjort opmærksomme herpå, da spørgsmålet giver et fejlagtigt billede af, hvor mange tandplejere der årligt uddannes.

---

¹¹ <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/L%C3%A6geprognose/Laegeprognose-2021-2045---udbuddet-af-laeger-og-speciallaeger.ashx>

Behov for flere tandplejere

Befolkningens sundhedsbehov såvel som arbejdsgivernes ønsker og ansvarlig brug af offentlige midler ved anvendelse af LEON-princippet i en moderne tandpleje tilsiger et markant øget behov for tandplejere i fremtiden. Det er derfor Danske Tandplejeres udgangspunkt, at der fremadrettet bør være 4 tandplejere for hver 1 tandlæge i basaltandplejen. I første omgang bør antallet af studiepladser på tandplejerstudiet fordobles (til 300 studiepladser) for at sikre et match mellem udbud og efterspørgsel.

Anbefalingen skal desuden ses i lyset af, at langt hovedparten af de øvrige sundhedsfaglige professionsbachelor- og universitetsuddannelser som sygeplejerske, læge og tandlæge¹² inden for de sidste 5-10 år har set øget dimensionering. Der er siden 2014 ændret i dimensioneringen på 9 ud af de 12 sundhedsfaglige uddannelser, der er uddannelsesspecifikt dimensioneret, og tandplejeruddannelsen er 1 ud af 3 uddannelser, hvor der i perioden ikke har været ændring i dimensioneringen af uddannelsen, jf. tabel 3. I perioden er dimensioneringen for bacheloruddannelsen i odontologi ændret fra 150 uddannelsespladser til 200 i 2019 og yderligere 30 uddannelsespladser fra 2023, dvs. en ændring fra 150 til 230 uddannelsespladser fra 2018 til 2023, jf. tabel 4.

Tabel 3: Uddannelsesspecifik dimensionering af sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser, historisk

Uddannelse	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	20/21
Ergoterapi	641	641	641	641	641	641	642
Fysioterapi	1117	1122	1122	1122	1122	1122	1125
Jordemoder	190	190	190	211	241	243	259
Klinisk diætist	72	72	72	72	72	72	72
Klinisk tandtekniker	13	13	13	13	18	18	18
Optometrist	210	210	210	210	210	210	252
Radiograf	216	232	232	232	232	232	246
Sygeplejerske	3330	3455	3455	3692	3844	4074	4214
Tandplejer	151	151	151	151	151	151	151
Bioanalytiker	408	433	433	433	448	448	488
I alt	6919	6519	6519	6777	6979	7211	7467

Kilde: UFM¹³

¹² Samt kiropraktor og dyrlægeuddannelsen, jf. UFM: Uddannelsesspecifik dimensionering.

¹³ [Historisk dimensionering af erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne](https://ufm.dk/uddannelse/institutioner-og-drift/styring-af-uddannelsesudbud/dimensionering/uddannelsesspecifik-dimensionering/aeldre-dimensionering-af-erhvervsakademi-og-professionsbacheloruddannelser). <https://ufm.dk/uddannelse/institutioner-og-drift/styring-af-uddannelsesudbud/dimensionering/uddannelsesspecifik-dimensionering/aeldre-dimensionering-af-erhvervsakademi-og-professionsbacheloruddannelser>. Et eksempel på ansøgning om øget dimensionering på sygeplejerskeuddannelsen sfa. nyt udbud findes fx her: <https://pkf.ufm.dk/flows/a9d3df8f35ee8df1d02183ce570e8df3>. Et eksempel på ansøgning om øget dimensionering på bioanalytikeruddannelsen (VIA): https://www.rm.dk/api/NewESDHBBlock/DownloadFile?agendaPath=%5C%5CRMAPP0221.onerm.dk%5CCMS01-EXT%5CESDH%20Data%5CRM%20Internet%5Cdagsordener%5Cregionsraadet%202020%5C26-02-2020%5CAaben_dagsorden&appendixId=260603

Tabel 4: Uddannelsesspecifik dimensionering af sundhedsfaglige universitetsuddannelser, historisk

Uddannelse	2014	2015	2016	2017	2018	19/20	20/21	21/2 2	22/2 3	23/24
Tandlæge (Odont., BA)	150	150	150	150	150	200	200	200	200	230
Medicin (BA)	1295	1295	1345	1395	1395	1661	1661	1667		1661
I alt	1445	1445	1495	1545	1545	1549	1549			

Kilde: UFM¹⁴

Udbud, efterspørgsel og dimensionering - Kliniske tandteknikere

Danske Tandplejere har ingen bemærkninger.

I øvrigt

Danske Tandplejere gør opmærksom på følgende faktuelle fejl i det udsendte materiale.

BILAG A: SPØRGSMÅL

- Spørgsmål 5 vedr. dimensionering – tandlæger: Der uddannes *ikke* 154 tandlæger årligt, men kandidatuddannelsen i Odontologi er dimensioneret til 154. I øvrigt vil der i årene 2028 – 2031 blive uddannet mellem 173 - 181 tandlæger.
- Spørgsmål 5. vedr. dimensionering – tandplejere: Der uddannes *ikke* 150 tandplejere årligt. Der uddannes i årene 2023-2030 mellem 117-120 tandplejere årligt.

BILAG B: FREMTIDIG UDVIKLING I ANTALLET AF PERSONER UDDANNET INDEN FOR TANDPLEJEN

- Figur 4. Udvikling i antal tandplejere i arbejdsstyrken, 2023 -2045: Der er ikke taget højde for, at ca. 20 pct. fravælger faget før pensionsalderen og dermed ikke kan regnes med i arbejdsstyrken.

Venlig hilsen

Elisabeth Gregersen

Forperson, Danske Tandplejere

¹⁴ UFM, Historisk dimensionering af universitetsuddannelser (Excel), <https://ufm.dk/uddannelse/institutioner-og-drift/styring-af-uddannelsesudbud/dimensionering/aeldre-dimensionering-af-universitetsuddannelser>